

драмијозе и прозије, налазимо зред великих одељивања две три странице текста, такозвани аргументум. Нијето само укратко изложене садржине одељка који докази; то је писацки напрт рада и плански ход писца до крајње слике или закључка који писацки преводи у аргументум наредног одељка, односно у сви одељак. Ако неко прочита дватри аргументума унапред, он стиче сугестију, безмало суд о делу, осети које категорије је књига по смислу и по литерарној вредности. Чувени писац Шекспир, седамнаести век, истакао је у приступу својој поеми Нагубљени рај страхопонтовање и одговорност пре својим аргументумом, и када је већ сјајно дозварио то класично дело о проблему бунтовништва у власном, није скинуо оне редове ~~и~~ одговорности пред писацким задатком, сакојим је пошао у текак рад и стигао до високе заслуге и славе.

Кроз мању анализу пренесен, штаје у писцу процес аргументума. Пре приступања материјалу, аргументум је психолошки ^{помоћни} јасна жеља писачева да дело сачворт и руководица нада да ~~беша~~ ^{створити}. Тадај момент се затим дели у интелектуални и морални поступак. Писац расматра материјал као сировину, и покушава прву његову организацију. Затим долази смережење имања и немања у писцу, у смислу потребних знања и искустава, и у смислу диференцијираних енергија за обраду материјала и за сврху дела. Дотле иде интелектуални поступак за писац ^и види се није ни так ни бра. Много се дело већ ту скончали или дегенерише. Затим долази морални диктат из писаца. Прво, напрт значи обавезу, друго, обавеза наређује дисциплину, треће, дисциплинаје ~~и~~ вељавка комбинација енергија или дисциплине уопште нема. На крају, тадај писац, тадај аргументум, значи гарантију писца, у коју улазе као јемки пничеве способности и његова честност-радника. О честности писца-радника попо је говорило у својим литерарним студијама познати руски писац деветнаестог века д. И. Писарев.

Понављамо: тако строго схваћени и рађени аргументуми не стоје само пред делима, рејимо, историјским, лингвистичким, философским, него и пред поемама, чим неки ^и писац укази у крупнију проблематику човечанства или природе. Писац — тако је некада био — мора гарантовати читателја ~~и~~ мора ^и добити сугестију. Нема пусте слободе на онда како своју

књигу писац коју, ~~који~~ реко би имао право да отисне на добру или лошу срећу читаоца. Немак то ~~право~~, дугује читаоцу претходни аргументум, план, који открива сунтину рада и дела. У новија времена аргументум је прилично по-гребен. Арије га се и данас нарочито добри писци историјских портрета, и још више, они писци историје књижевности који нису узакуд примили у своје образовање и класику. Такав један аргументум, пред одељком о некој књижевној епохи, то је — ~~неправилно~~ — писац ових редака — то је ~~закон~~ за студента, и за сваког читаоца који чита да би разумео и научио и примио ~~и~~ ствар темељно.

Питамо се сада: кад је тако са својом књигом, ~~зашто~~ не дuguје план рада и обавезу часности и онај који с твојом књигом, и с књигом светске вредности можда, чини ~~што~~, при мало дубљем размишљању, значи управо ~~нештроватну~~ смелост и невероватан експеримент. Прво интимно питамо преводиша морало би бити: ~~Како~~ смеш и су чим смеш. Допустимо, Доиста, никико писац, одмерање, дисциплине лагуђења неко који "преводи", Гострена реч за сваког књижевника и језичара, који одједаред рукама дочепа оно што је дотле само духом и очима пратио. Дочепа у руке, и меша боју и звук; структуру језичког израза и стиха; имитује темперамент писца; и усуђује се понекад мора ~~да~~ да се усуди да оној речи која у оригиналу носи главни симбол даде замену речју која по вредности није оно што реч оригинал, а не може у преводном језику да створи оно ~~чега~~ нема. Реч климат, на пример, у једном језику је психолошки термин, и у једном роману на том језику главни симбол; а у преводном језику једно није, а друго не може да буде. Мора се да се не превести, него заменити; а замена је у том случају вит одговорности; а оговорност та има да проне ~~тако~~ кроз интелектуални и морални део аргументума. Морални момент у ~~изложбама~~ изузетно ~~је~~ текак, јер преводиши чини, евентуално рђаву усклуку на две стране, и компромитује себе као књижевник ~~на~~ две стране. И ако ~~је~~ се деси и једно и друго, јер је таква природа саме ствари. Оној француа, Рус или Британски писци оригинал, шта друго може него да верује у лојальност преводиша. Читаоци који примају превод, и други могу него да верују у лојальност преводиша. Данаке верују у аргументум. Међутим, преводиши понекад и не хаје за аргументумом, не само да га не исписује и не штампа, него га и не изради и не прошири га. Да га прошири, појавио би се бар од времена ~~изврше~~ и пред преведеним књигом, кепо изложен ~~и~~ наштампан. Писац ових редака смеш се сад, мало искеско, и читира у себи дечју песму: да ме метне ко за краља — ја бих отпочео обичај

итампаних планова, аргументума пред преводима крупних, класичних, светских дела, случајеви својевољства, Разредили би се онда ~~артикли, снаге, изрази~~, тривизализира, извитечаревања темпера мента писца оригиналака. У оригиналку стоји: И баронет је почeo да пије са фармерима — снагласном логичним, наравно на речи фармер, преводилац може: баронет штема с фармерима. Чигледно, логични нагласак је преминтен самовољно, а писцу оригиналака је подметнут натурен израз који у ~~неком~~ свом деску није никада употребио.

Преводиоchev аргументум имали би у првој ћеговој фази да припреме директори ~~шар~~ преводне књижевности, они који бирају дела за превод и организују рад око појаве неког класичног дела. Доказак ~~шар~~ велиоког ~~шар~~ дела у туђу земљу и у туђу језик морао би бити спреман и спремљен. Морад би тај доказак дочекати превод једне или две три књиге које тумачи или скре-^{a/b} кају време друштвено стање, политичку атмосферу којом одишео. Велико дело једног народа ~~шар~~ је живо дрво, то није стуб на којем стоји написано: поклони се и обиђи. Чимеје код нас спремљен ирански класични роман Дон Кихот, ничим. Нити му ~~шар~~ види грane нити чује шум. Ко спомиње изреке, то незаборавно зна ситуације из те бесмртне књиге живота. ~~шар~~ Тако сасвим мало ~~шар~~ дела. За остале, то је стуб дирек табла. Од директора добро припремљено велико ~~шар~~ учило би у преводиоца што би рекао владика Раде, "електризам". Са преводачем ~~шар~~ својим не би указио у штампану књигу, него у област велику област живота, његов аргументум ~~шар~~ скоро никако не би разликовао од аргументума писца оригиналног дела. ~~шар~~ Топажење и топке руководна најда. ~~шар~~ Ресматраје материјала ~~шар~~ тиме што ће преводиоцаш цело дело пажљиво прочитати пре него што ~~шар~~ сачувају да ли ће да се штампа радије. ~~шар~~ Једну реченицу дарне рукама, ~~шар~~ студија над фабулом над карактерима, темпераментом писца оригиналнага, над психологијом језика онога доба. ~~шар~~ Учачун са свом имању и немању. ~~шар~~ Још једаред темперамент писца, кроз стиле и језик, и чуваје тог темперамента као што се чува крај у животу човеку. ~~шар~~ Понто ниједан превод не може све, ~~шар~~ у плану штапреводиоца према своме преводилачком ~~шар~~ може нарочито изнеговати, и хоће нарочито да изнегује, и тако ујамчи бошу снагу и топлину превода. ~~шар~~ Утврдити свој преводиоцаш чин однос према писцу оригиналнага психолошки и лингвистички, и са страхопонтињањем чувати тај однос. ~~шар~~ Најзад: штампати тај план, тај аргументум, ако се ~~шар~~ о великом класичном делу.... ~~шар~~ Гдамо се на овом месту легенде: да је над Александром Великим, кад је пропашио

пустију Египатску круживо јати птице и крентако чим би Александар изгубио
прави пут ка омиш Фива. Написи, преводио че величког дела, паки и он ће крентати
чим у пустињи туђег живота и језика помери путању.

Преводи са аргументумима могли би код нас почети
са позоришном преводном књижевношћу. Зато да бујемо кратки што је један цико-
пир, и Мокиер, и зато што је позорите најмоћнија жива књижевних учинака на
све својеве народе. Јеан је ~~написао~~ написао наједном месту: Религију код на-
роде треба да замени уметност у првом реду позоришна уметност. Јеан је био
светски дух и знао да религија как је она што треба да је, значи високу ети-
ку: а позоришна уметност, код добро бира ~~шта~~ говорити такође је висока етика.
Ради велике класичне драме, ради позорища, ради будућих преводихаша, завршујемо
чиме смо почели: неке год нема плана који ће сабрати све енергије и који
ће бити обавеза чести, дотле нема морај у реду, дотле преводна литература нити
је литературијити је култура.

Исидра Селлерст.